

Izaja
vsak mesec enkrat.

Uredništvo in uprav-
ništvo je v Sodni
ulici št. 4.

MOJ DOM

Oglase se računa po
posebnem ceniku.

Tiska tiskarna Makso
Hrovatin v Ljubljani.

Odgovorni urednik:
Ivan Frelih.

Glasilo Pokrajinske zveze društev hišnih posestnikov za Slovenijo v Ljubljani.

Štev. 6.

Ljubljana, 10. junija 1924.

Leto IV.

Stanovanjski zakon in njegovo ozadje.

Predaval na obnem zboru društva hišnih posestnikov v Ljubljani, dne 18. maja 1924 g. Jekl Josip.

Med vojno, ko so bili priklenjeni družinski očetje na vojno službo, ko so morali biti daleč z doma, večkrat celo po tujih državah, je bilo umestno, da se je zagotovilo njih svojcem stanovanja. Ko je pa minila vojna, bi se bilo imelo obravnavati stanovanjsko vprašanje s povsem drugega stališča. Imelo bi se delati na to, da bi se stanovanjsko bedo odpravilo. Kakor je mogoče odpraviti glad samo s hrano, kakor se je mogoče obleci le z obleko in obuti le z obuvalom, tako je mogoče odpraviti stanovanjsko bedo samo s stanovanji. Od prevrata dalje bi se imelo torej pospeševati zidanje hiš najbolj ko mogoče.

Kdo pa naj bi hiše zidal, sploh skrbel za stanovanja?

Zdrava pamet nam pove, da more nabavljati živež le kmet, da more preskrbeti trgovsko robo le trgovec, da morejo narediti obleko le krojači ter da morejo oskrbeti več stanovanj le hišni posestniki. Tako je uravnano in oni, ki mislijo rešiti stanovanjsko vprašanje drugače, bodo morali spoznati prej ali slej, da so bili v zmoti.

Znanstvena raziskavanja, ki so se vršila na polju psihologije ali dušeslovja posebno pred vojno, so dokazala, da je potrebna za izvršitev vsakega dela pred vsem volja. Čim težavnejše je delo, tem močnejša mora biti volja.

Kdor je pa kedaj kaj zidal, ali sploh gradil, ta ve, da je zidanje zelo težavno. Bilo je težavno že v normalnih časih, pred vojno; dandanes pa je še veliko težavnejše. Za to je treba dandanes res trdne, naravnost železne volje! Sveda onemu, ki ima na razpolago milijone, ni težko zidati hiš. On se pobota s stavbenikom. Ko je hiša gotova, pa sprejme ključ. Tako srečnih pa je med nami malo. Glavno pa je to: kateri so tako srečni, tisti postavijo hiše, vile, k večjemu sami zase. Najemnikov niti ne marajo v hišo. Ako poizvedujemo: kdo je pozidal to ali ono hišo, izvemo, da so storili to po veliki večini manj premožni ljudje ali takozvani mali ljudje. Ti so imeli malo denarja, tem več pa so imeli trdne volje in pa gospodarskega talenta. Sami so nakupili od kmetov les, s pomočjo srednikov, prijateljev in znancev so pripravili kamenje in pesek. Trudili so se na vse načine, da jih je stalo manj. Sami so kopali za vznožje zidovja, sami so planirali potem svet, napravili vrt, ograjo itd.

Težavno je tako delo. Ako hočemo, da se ga človek loti, moramo njegovo voljo pokrepati, utrditi. Kakor se more pripraviti kmeta, vrtnarja, živinorejca, obrtnika, inženirja, pesnika, pisatelja, skladatelja in sploh vsakega človeka k težkemu, požrtvovalnemu delu le z vzpodbudo, s priznanjem, z nagrado, s plačilom — tako je potrebno ravno isto za onega, ki pripravlja stanovanja, za hišnega posestnika.

Kaj pa so storili naši socialni politiki in državniki?

Oni upoštevajo zgoraj navedeni psihološki pojav pač glede drugih ljudi, a glede hišnih posestnikov ne! Ker so videli, da paragraf ne da mleka, ne pridelava ne žita, ne krompirja, so dali kmetom svobodo. Ko so videli, da paragraf ne more strojiti kož, so ukinili vsak pritisk nad usnjem. Ko so videli, da je paragraf zanič trgovec, so izročili trgovino zopet trgovcem in jim dali proste roke. Prepričali so se, da je paragraf zanič za vsako delo. Vkljub temu pa pričakujejo od njega, da bo pozidal hiše.

Kako jih zida, to vidi letos, ko se zida za Ljubljano in okolico vsega skupaj samo pet hiš, pač vsakdo! Ali pa mislijo naši gospodje, da bo poslal Bog iz nebes nekega dne namesto snega — stanovanja! Na hišne posestnike gotovo ne računajo, kajti drugače bi gotovo ne delali tako, kakor delajo, namreč: namesto da bi jih spravili v dobro voljo, jih pa spravljajo v obup; namesto, da bi jih vspodbudili, pa mahajo po njih s kolom; namesto, da bi opozorili najemnike, da morajo biti hišnim posestnikom hvaležni in jim iti na roko, so pa našuntali najemnike proti hišnim posestnikom.

Hišni posestniki imajo gospodarski talent. Oni imajo tudi izkušnje pri gradnji stanovanj. Marsikateri posestnik ima še prostora v hiši, posebno v podstrešjih, za nova stanovanja (tu opozarjam na to, da se napravijo stanovanja najprej in najceneje v podstrešjih. Tako se je vselej delalo, če je bilo pomanjkanje na stanovanjih. Podstrešno stanovanje — mansarda — ima svoje ime po pariškem stavbeniku Mansardu, ki je prišel na to idejo ter odpravil posebno pomanjkanje na stanovanjih s podstrešnimi stanovanji). Hišni posestniki bi bili v stanu, pripraviti v najkrajšem času na stotine, tisoč stanovanj, toda oni so danes nezmožni za vsako delo, za vsako podjetnost.

S stanovanjskim zakonom se uničuje ob enem dragocena podjetniška, duševna in delovna moč hišnih posestnikov. Moč, energijo, katero bi porabili hišni posestniki sicer v blagor najemnikov, v blagor države, v blagor svojcev — porabijo danes za to, da preklinjajo dan na dan, po dnevi in ponoči, od ure do ure, od leta do leta tiste, ki so napravili stanovanjske zakone, uredbe in pravilnike: da preklinjajo tiste, kateri jih izvršujejo; da preklinjajo lastne hiše in pa tiste, ki v njih stanujejo. Ustvaritelji stanovanjskih odredb, naredb, zakonov in pravilnikov: Vi ste uničili mnogo dragocene ljudske energije, osiveli ste mnogo glav, spravili ste v prerani grob mnogo hišnih posestnikov in njih družinskih članov!

S stanovanjskimi zakoni smo pokončili tudi mnogo ljudskega imetja. Na svetu je bilo, je in bo tako, da eni varčujejo, drugi pa zapravljajo. Hišni posestniki so varčni. Oni bi nakladali novce po hranilnicah,

zboljševali hiše in stanovanja, zidali nove hiše in nova stanovanja. Kaj pa si prihranijo ali kaj pozidajo najemniki? Nič! Količkor denarja imajo, toliko ga porabijo. Dajte jim povrhu zastoj še zajutrak, pa se tudi ne bo poznalo nikjer. Nasprotno: Radi stanovanjskih zakonov in uredb postali so še bolj brezskrbni, kar je psihološko tudi umljivo, kajti ravno stanovanje, katero ima najemnik vedno pred očmi, ga je poprej opominjalo na bodočnost in pa odvisnost.

Opozoriti hočem še na drug duševni pojav. Na to namreč, da je človeška narava taka, da hoče videti po vsakem delu v širšem zmislu, po vsakem činu, tudi uspeh. Kmeti si nakupi za prihranjenenove zemljo, mestjan ali predmestjan pa si postavi hišo. Potem pa vsak svojo posest najbolj ko mogoče izboljšujeta. Ako pridobi kmeti človek grunt, je njegov uspeh res viden in ako si postavi, izboljša, poveča ali opleša mestjan hišo, tudi. To ju zadovolji in vspodbuja k nadaljnjemu varčevanju. Ako pa ni uspeha, ni impulza za nadaljne čine. Tako odvrta stanovanjski zakon od varčevanja ter vzgaja k zapravljivosti še oni del ljudstva, ki je prej varčeval.

Da je prinesel stanovanjski zakon brezdelnost z vsemi posledicami, da zapravlja ljudsko delovno moč in škoduje državi tudi v tem oziru, to je vidno dandanes pač za vsakega.

Iz navedenega vidimo, da je ozadje stanovanjskega zakona čisto drugačno, kakor pa njegovo ospredje! Stanovanjski zakon ne odpravlja stanovanjske bede, ne pripravlja stanovanj, temveč stanovanjski zakon preprečuje pripravljanje stanovanj! Nasprotno trditvi, da stanovanjskega zakona še ne more biti konec, ker še ni dovolj stanovanj, moramo odgovoriti: Dokler bo stanovanjski zakon, dotlej ravno stanovanj ne more biti!

Vprašati se moramo dalje: Je-li državniško modro, ako se postopa s hišnimi posestniki na tak način? Veliki državniki, kakor Bismarck in drugi, so bili mnenja, da je posestnik stebel države. Enako se je izrazil nedavno predsednik francoske republike: Millerand. Sem mnenja, da je potreben ta stebel posebno v naši državi. Naši državniki pa sekajo neusmiljeno po njem!

Kakor je razvidno iz zgoraj navedenega in kakor se je izkazalo tudi v praksi, se stanovanjske bede s silo ne da odpraviti. Ako so bili državniki pa mnenja, da bodo s silo kaj dosegli, naj bi pa pritiskali na druge, ne pa na hišne posestnike, kateri ne samo da so popolnoma nedolžni, temveč katerim gre hvala za to, da imajo podstoj sploh stanovanja. In če se je zlo sekvestrirati hiše, naj bi se ne lo s hišnimi posestniki tako brez žaljivo, kakor se postopa. Poseb se postopa s hišnimi posestniki ber države, ki so državljani v

šem pomenu besede, slabše, kakor pa s tuji. Ako se sekvstrira imetje tujega državljanca, se mu postavijo strokovni nadzorniki. Za stotine in tisoče hišnih posestnikov pa tega ni treba! Sodnik ali upravni uradnik, ki je za drugo neporaben, ki je za mšljenje najbolj len, je za to dober. Glavno je, da je proti hišnim posestnikom brezobziren in da zna vihteti proti njim srbski paragraf 104.

Pri nas so zato razmere za hišne posestnike tako slabe, da slabše sploh biti ne morejo. Pri nas je hišni posestnik v pravem pomenu besede popolnoma brezpraven, je »vogelfreik«, on je človeče, s katerim sme delati vsakdo, kar hoče in kadar hoče. Pri nas hišni posestnik sploh ni več človek. On je kvečjemu še oderuh, požrešnež, volk itd. Priznamo, da daje sedanjí stanovanjski zakon s pravilnikom hišnim posestnikom marsikatero pravico. Teh pa naši uradniki ne poznajo. Pri nas je za hišnega posestnika samo bič! Pri nas se zato ne gre zato, ali se stanovanjski zakon izboljša in koliko se izboljša.

Mi poznamo samo eno geslo: »Proč s stanovanjskim zakonom!«

Na vso moč protestiramo proti temu, da se obrača naša uprava po informacije na stanovanjske urade. Naši stanovanjski uradniki stanovanjskega vprašanja ne študirajo, niti študirati nočejo. Njim ni za to, da bi se stanovanjska beda odpravila, ker bi to naredilo konec njihovem paševanju. Zelene veje, na kateri kedo sedi, ne seka. (Edino nek Ribničan je, baje, ne vem pa, če je to res, to storil.)

Preden končam, moram spomniti naše merodajne kroge še na nekaj! Vsi smo trpeli in zdihovali pod Avstrijo radi krivic, ki so se nam godile. Kako smo si želeli svobode! Prišla je Jugoslavija. Prinesla drugim svobodo, hišnim posestnikom pa težke okove, ječo. Mislim, da bi gospodje ne bili zadovoljni, ako bi se jih pustilo na letovišče, a tam bi se jih zaprlo v neprežračeno, vlažno luknjo brez solnca. Po pravici bi rekli: »Hvala lepa, za tako letovišče!« Gospodje: tako se godi v svobodni Jugoslaviji hišnim posestnikom! Če ste Slovenci, če ste Jugoslovani, če imate sploh srca — tedaj veste, kaj imate storiti!

V sili spoznaš prijatelje! Hišni posestniki smo se morali prepričati, da jih nimamo. Vse nas je zapustilo! Vse bije zdaj, ko smo v najhujši sili, brezobzirno po nas! Zapomnimo si to! Le v nas samih je moč! Organizirajmo se do zadnjega!

Zaenkrat mora biti naloga naše organizacije: »Proč s stanovanjskim zakonom!« Potem pa se bomo oklenili naše organizacije še tesneje ter se bomo osamosvojili na gospodarskem polju najbolj ko mogoče.

Dejstva.

Poslednje dni letošnjega meseca marca se je vršil v Beogradu kongres hišnih posestnikov. Baš tiste dni se je vršila zgodovinska seja Narodne skupščine od sobote jutraj od 8. ure do ponedeljka do pol 1. ure (29. III.—31. III.), skoro 40 ur nepretrgoma; vršil se je boj opozicije z vlado ali obratno, kakor hočete. — Nas je pred vsem zanimalo, ali bo finančni zakon, ki naj bi veljal od 1. aprila 1924 do 31. marca 1925, prinesel kaj določb, ki bodo tangirale naš gospodarski položaj ali ne. Vlada je prodrila in komaj smo pričakali, da dobimo novi finančni zakon v roke. Službene Novine št. 75 od 1. aprila (!) so ga razprostrle pred nas. »Koledarjem« smatramo lahko vsak finančni zakon; kajti v njem najdete vse polno določb in zakonjenih odredb, ki pod nobenim pogojem ne spadajo v njegov okvir kot tak. Toda zakon je zakon! Načel sem ga pri poslednjih straneh, pri običnih odredbah. —

Res je — kuluk ukinjen! Nasmehnili se bode, kajti grozeč oblak, ki je visel nad nami in nad vsemi lastniki ter pridobitniki krogi, se je razblinil v navadno meglico. Toda — koliko je tisočev, ki se jim niti sanjalo ni, kakšna strašna bremena so jih čakala, če bi zakon obveljal! Dejstvo je, da je ukinitev tega zakona za nas velika razbremenitev. Nadalje je za hišne posestnike v Sloveniji upanje, da se 30% državni pribitek za hišno najmarino ne bode pobiral od bivših deželnih doklad. — Kaj je pa nas hišne lastnike v resnici najbolj zanimalo? — I, kaj družega kot to, če bo stanovanjski zakon, ki velja do konca tega leta, podaljšán preko novega leta ali ne. Časopisje nas je že pred tedni aviziralo, da je zahteval gosp. minister za socialno politiko od gosp. finančnega ministra, da mora vnesti v novi finančni zakon tudi določbo, da se stari stanovanjski zakon podaljša preko 1924. leta — do novega stanovanjskega zakona, ki naj ga, ki bi ga, ki naj bi Narodna skupščina šele sklenila. Kdaj? Kdor pozna našo zakonodajno skupščino, ta vé, kaj to pomeni in kdor vé, kako se pri nas podaljšuje proračun in ž njim finančni zakon za tri do dvanajst dvanajstin ali mesecev, ta bo hitro umel, da bi vsako podaljšanje stanovanjskega zakona že samo za en mesec pomenilo zopet celo dolgo dobo najmanj enega leta. — Brskali smo po finančnem zakonu in iskali — Ne; v finančnem zakonu ni ne sluha ne duha o kaki taki ali slični določbi! Oddahnili smo se, a se vendar zamislili: Odkod toliko brige in vne-me za najemnike? Ali je njihova organizacija res tako jaka in silna? Prav nehoti se nam vsiljuje prepričanje, da izhaja največ inicijative za zastojkarijo najemnikov izza — uradniških miz samih. Če je referent sam prizadet, — se bo že zase ja pobrigal, ni zlomek! Od tod izvira tudi največja ovira proti našemu odporu! Toda, ali je z sprejetjem tega ali onega določila o podaljšanju zaščite najemnikov že vse nevarnosti konec? Nikarimo se varati! Dejstvo pa je, da smo pridobili na času in na polju. Vrnimo se v trdne vrste, pa prav vsi — zveza tudi z zemljiškimi lastniki je ustanovljena — in videli bomo, kdo je vztrajnejši; pravica je tako na naši strani.

Nove misli.

Iz Činovniškega Glasnika, glasila udruženja vseh uradnikov povzemamo glede našega vprašanja sledeče glavne misli:

Država je učinila — skoro nič, da je rešila ta problem. Edino pozitivno delo (— seveda v našo škodo) je zaščita ekonomsko slabelijš za izvestno dobo, kjer gre za stare stavbe. Gradnjo pospešuje s tem, da oprošča nove hiše državnih davkov, v Beogradu pa prav vseh dajatev. Zato v Beogradu toliko zidajo! Ondi navijajo najemnine v novih hišah do nezasišanih višin in stane n. pr. podstrešna sobica s pritiklinami mesečno najmanj 3000 Din—. V Beogradu vé vsak, kdor zida, da dobi v 4 letih zazidani denar nazaj.

Jasno je, da tako dragih stanovanj ne more najemati drž. uradnik ali kak drug nastavljenec; zato pa tem bolj silijo v centru bogati deželani, prekupeci, judje, bankirji, oderuhi in požeruhi, ki jim gre v metežu pšenica v klasje. Ja, kaj pa potem, če preneha povpraševanje za stanovanji? Ali se bodo užrli vsi ti paraziti? Odgovor je lahak: Se pač zidalo ne bode več in vse bo ostalo pri starem. Šibkejši ostanejo v svojih luknjah in barakah, kapitalisti se bodo pa potuhnili in začeli boj z gospodarji za — stanovanjsko vprašanje. Da, kapitalisti — gradbeniki bodo svoje novce investirali rajši v drugačnih podjetjih. Toda vse to je še v nejasni bodočnosti. Stvar

je za sedaj pač taka, da revež bije reveža, bogatin — bogatina. Izrazito v tem pogledu, ima to vprašanje precej pikantnega in nenaravnega na sebi —. Kako je lahko umljiv gnjev in žolč malega hišnega posestnika! On edini nosi v največji meri breme stanovanjske mizerije: Država je, kar se tiče njenih uradnikov, prevladala svoj dolg do njih na njegova ramena. Ona namreč pravi: Jaz ga ne morem plačati tako, da bi tebi, hišnemu lastniku uradnik lahko plačeval zahtevano srednjo najemnino, — ga imej pa ti napol zastonj v hiši. Kučegazda, bodi tako dober, saj veš, da imam paragraf in še — kaj drugega. Ne moj se bati — in grabi ga za vrat... Na drugi strani pa zopet vidi vbogi bajtar, kako se novi hišni lastnik — sosed debeli in bogati — ker je že pač tako na svetu; kjer je dovolj denarja, leti novce kar sam na kup. (Te misli so bolj naše misli, ki bruhajo same na dan.) Pisec v Čin. Glas. pa svetuje, naj se odpomore, vsaj postopoma, stanovanjski bedi na sledeči način:

1. Država nas sezida vsako leto fiksno določeno število novih hiš izključno za stanovanja malih ljudi.

2. Utesniti se morajo vse pravice novih zgradb.

3. Če bi bilo to nemogoče, naj se na-loži 25% pribitek na najemnine od novih stanovanj v korist fondu za pospeševanje stanovanjskih hiš za gospodarsko šibkejšo sloje. Država naj bi subvencionirala ta fond.

4. Hišnega gospodarja naj se oprosti vseh davkov in doklad od onih stanovanj, ki razpolaga ž njimi stanovanjska oblast.

5. Oblačiti bi bilo vse doselce po letu 1918, ki so se veselili v centre brez neobhodne potrebe in ki draže stanovanja ter lokale, v korist fonda ad 3.

6. Iznati je treba iz mest vse one, ki jih ne sili v to upravičena potreba.

Priporočati bi bilo ta prvi korak vsem onim najemnikom, ki žele podaljšanja stanovanjskega zakona, vsem hišnim lastnikom, ki zahtevajo njegovo ukinitev, najbolj pa kraljevski vladi, ki bo morala kaj kmalu zopet načeti stanovanjsko vprašanje.

To je v glavnem načrt, ki ga razvija pisec in še dokaj nepristransko, vendar se ž njim absolutno ne moremo strinjati, ker hoče še nadalje omejevati prosto razpolaganje z našo imovino in še omejiti pravice novih zgradb.

Usoda begunca posestnika št. II.

Velika krivica se godi železničarju G. I., beguncu in lastniku male hišice, katero je s stradanjem pri ustih svoje družine prihranil še pred vojno v Trstu. Mož je moral po vojni zapustiti kot begunec Trst in se je z 12 člani družine t. j. 8 otrok, stara mati in zraven še sestra žene, ki je pohabljená, preselili v Ljubljano v železniško službo. Stanovali so nekaj časa po vagonih, po dolgem času pa so ga spravili v neko barako. Leta 1921 izvolil si je kot bolj primeren kraj za izvaljlo bivanje Maribor, kjer si je tam kupil malo hišico, da se s svojo mnogoštevilno družino v njo vseli. A naš novi posestnik hodi že tretje leto prosit na stanovanjski urad in sodišče za stanovanje, a vse zaman. Kaj je vzrok temu, ne moremo dognati in ne vemo zakaj dobi mož tako malo simpatije, da ne pride do stanovanja v svoji hiši. Ali morebiti dela premalo poklonov? Nasprotno pa razni drugi, pozneje došli v Maribor dobijo v najkrajšem času stanovanja, mož z 12 člani družine pa niti v svoji lastni hiši. Ko se je leta 1922 izselila iz njegove hiše neka stranka na Češko, dobil je v svoji hiši malo sobico brez kuhinje. Po-

sestnik se je nadejal, da če že enkrat v svojo hišico zleze, da bo hitreje in lažje dobil družinsko stanovanje, a vse 'brez uspeha in to najbrže po kaki modri razsodbi upravne, ali spodne oblasti te ali druge stopnje, da mož že stanuje v svoji hiši. To je sicer modrost, ki dolgo časa ne bo mogla veljati za posebno bistro razlago naših paragrafov. Družina mora spati po raznih pritisklinskih luknjah, kakor v pralnici, podstrešju, brez poda na opeki, kamor luna skozi streho sveti. Stranke pa se mu iz njegovih sob smejejo, zabavljajo, radi česar pride večkrat do prerekanja in prepira tako, da ga nazadnje v njegovi lastni hišici pederzi najemniki obrekujejo s čiči, cigani itd. Mož je podoben čebelici, ki je leta in leta skup donášala, sedaj ji pa sad drugi kradejo. To je res stanovanjski nered.

Iz naših organizacij.

Občni zbor hišnih posestnikov v Celju.

V soboto, dne 26. maja se je vršil v veliki gostilniški sobi Narodnega doma ob številni udeležbi društvenih članov občni zbor Društva hišnih posestnikov za Celje in okolico. Po pozdravu predsednika dr. Božiča je poročal najprej predsednik pokrajinske zveze društev hišnih posestnikov v Ljubljani g. Frelih o korakih, katere je storila zadnji čas zveza v zaščito hišne posesti, posebno o velikem zboru delegatov v Brodu, kongresu, ter o ustanovitvi osrednje zveze v Beogradu. Ugotovil je, da se je od strani stanovske organizacije storilo vse, da se čim preje ukine stanovanjski zakon in da se upostavijo glede hišne posesti čimprej normalne razmere. Tudi v drugih državah se korak za korakom ukinjajo izjemne mere, vedno bolj se širi spoznanje, da stanovanjske bede z omejevanjem prostosti hišne lastnine ni mogoče izleči. Hišni posestniki nimajo interesa preganjati najemnikov in tega tudi ne bodo storili, ko se jim da prostost, ker nimajo interesa, da bi stale hiše prazne. Pač pa se bo v slučaju lastninske prstosti stanovanjsko vprašanje samoobsebi regularilo. Zidanje stavb bo počelo šele potem, ko bo izgledov za obrestovanje investiranega kapitala. V korist delavstva, obrtništva in trgovstva je, da se stavbeno gibanje počne in razširi, ker pridejo s tem široke plasti ljudstva do dela in zaslužka. Govornik se je dotaknil prakse sodišč in stanovanjskih razsodišč glede odpovedi in najemnin ter je ugotovil, da vlada tozadevno pravcati kaos. Zakon se drugače izvaja v Srbiji, drugače v Vojvodini, drugače v Zagrebu in na Hrvaškem, najstrožje in najozkosrčnejše pa v Sloveniji, ki je v celi ostali Jugoslaviji znana kot prepeditična. Malo manj strogosti in malo več razumevanja dejanskih razmer bi bilo tudi pri nas na mestu.

Po govoru g. Freliha se je izvršil oficijelni del zborovanja. Predsednik doktor Božič je na kratko poročal o delu društva v preteklem letu, poudarjajoč posebno dejstvo, da se je doseglo znatno znižanje občinskih in okrajnih doklad. Prečitalo se je poročilo tajnika in blagajnika, ki kaže agilnost in lep red v poslovanju društva. Po volitvah so bili izvoljeni po večini dosedanji funkcionarji. Pri slučajnostih je g. Frelih med drugim razpravljal o davčnih in taksnih vprašanjih s posebnim ozirom na hišno posest. Ponovila se je zahteva po znižanju dokladne mere za občine in okraje, po ukinjenju 30 odst. državnega povška na najemninski davek, po odpravi nekdanje deželne, sedaj državne doklade, ki se v drugih delih države ne pobira, po zopetni uvedbi plačilnih nalogov in plačilnih knjižic ter po čimprejšnji izvedbi davčne reforme in taksnega zakona. Apelira-

lo se je na zborovalce, da se z ozirom na široko polje dela, tesno oklenejo svoje organizacije. Ko je predsednik dr. Božič še izrekel g. Frelihu toplo zahvalo za trud in temeljito razpravo, je zaključil lepo uspeli občni zbor.

Iz Trbovelj. Dne 13. aprila 1924 se je vršil redni letni občni zbor društva hišnih posestnikov v Trbovljah z običajnim spredom. Po sprejetju zapisnika zadnjega občnega zbora, je sledilo poročilo društvenega tajnika in blagajnika. Izžrebali so se nato 3 odborniki, kateri so pa bili zopet izvoljeni. Letna članarina se je določila na 25 Din za vsakega člana.

Nato se je vršilo predavanje predsednika Zveze društev hišnih posestnikov za Slovenijo g. Iv. Freliha, kateri je v obširnem, popularnem in zanimivem govoru poročal o stanovanjskem zakonu in pravilniku, ter o stanovanjskem vprašanju vobče; dalje o raznih davčnih in drugih gospodarskih ter stanovskih zadevah.

Po govoru se je vnela živahna debata, pri kateri je predsednik Zveze tolmačil razne zadeve in dajal članom nasvete glede stanovanj, davkov in dr.

Konečno se je predsednik društva g. G. Vodušek zahvalil v lepih, vznešenih besedah predavatelju g. Iv. Frelih-u za krasen govor in pouk v važnih vprašanjih in ga naprosil v imenu društva, da skliče v kratkem shod v Hrastniku. Nato so se sprejele važne resolucije, ki se bodo odposlale na merodajna mesta.

Tajništvo.

Tržič. Dne 17. februarja t. l. so se zbrali hišni posestniki iz Tržiča ob 11. uri dopoldan v gostilni gospoda Jegliča v Tržiču in sklenili ustanoviti »Društvo hišnih posestnikov« v Tržiču. Temu zborovanju je prisostvoval tudi predsednik pokrajinske zveze društev hišnih posestnikov za Slovenijo v Ljubljani, gospod Frelih. Srčno je pozdravil vse navzoče in jih s svojim izbornim govorom navduševal in podarjal, da se morajo hišni posestniki cele Slovenije organizirati, kajti le na ta način bo mogoče, da se bodo zboljšale njihove razmere. Prebral je potem resolucije, ki so se enoglasno sprejele in odposlale na merodajna mesta. Slednjiče se je volil pripravljalni odbor, nato pa zborovanje zaključilo z iskreno zahvalo gospodu predsedniku.

Po odobrenju pravil društva hišnih posestnikov v Tržiču od velikega župana ljubljanske oblasti, se je vršil v nedeljo, dne 6. aprila t. l. ob 11. uri dopoldan zopet v gostilni gosp. Jegliča v Tržiču občni zbor hišnih posestnikov iz Tržiča, Bistrice in Križa ob ponovni navzočnosti gospoda predsednika Freliha. Na tem zboru se je volil 12 članski društveni odbor in se je določila članarina za tekoče društveno leto. Na to je poročal gospod Frelih v vseh potrebnih stanovskih razmerah, zlasti pa o kongresu hišnih lastnikov v Beogradu, ter o uspehih, ki so se dosegli v zadnjem času. — V sredo dne 30. aprila t. l. je vršila prva seja društvenega odbora hišnih posestnikov in so bili na tej seji izvoljeni sledeči funkcionarji: Peharz Ivan za predsednika, Markelj Anton za podpredsednika, Schweiger Jurij za blagajnika, Globočnik Franc za tajnika in za pregledovalce računov: Dornig Josip, Kavčič Josip in Ruech Karol.

Občni zbor in shod hiš. posestnikov v Novem mestu. Dne 10. maja 1924 vršil se je v mestni dvorani v Novem mestu ob veliki udeležbi občni zbor društva hišnih posestnikov za Novo mesto in okolico ter nato protestni shod proti morebitnemu podaljšanju stanovanjskega zakona kakor tudi proti krivični obremenitvi hišne posesti v Sloveniji. Zborovanje je vodil društveni predsednik g. upravitelj Kalčič, ki

je podal temeljito poročilo o društvenem delovanju, katero ima zaznamovati marsikak uspeh, ter je zlasti pri mestni občini doseglo, da se je za hišno - najemninski davek občinska doklada vsaj nekoliko znižala in, da hoče društvo v prihodnje v tem pogledu preprečiti vsako previsoko doklado na hišne posestnike. Nato se je volil društveni odbor, ki je z malimi izpremembami ostal v prejšnji sestavi, za novi del mesta Kandije, pa se je izvolil g. kmet. svetnik Boh. Skalicky. Določila se je tudi članarina za tekoče leto.

Po končanem dnevnem redu je povzel besedo Zvezni predsednik g. Frelih iz Ljubljane, v obširnem govoru pojasnil stanovanjski zakon, pravilnik, ter omenjal razne vzgled, kako se na škodo hišnim posestnikom ta zakon izvaja v Sloveniji, bodril je nadalje k skupnemu složnemu delu vseh posestnikov v naši državi, ker le na ta način se bomo otresli varuštva nad seboj. Nadalje je predavatelj pojasnjeval razne davčne zadeve, potrebo uvedbe plačilnih nalogov, davčnih knjižic, kar so navzoči sprejeli z velikim odobravanjem. Govoril je o kuluku, zakonu o taksah, raznih drugih davčnih zadevah ter številčno dokazal, kako višje so obremenjeni davkoplačevalci v Sloveniji v primeru z drugimi pokrajinami. Konečno so se prebrale primene resolucije, ki se jih je sklenilo predložiti na pristojna mesta. G. Frelihu je predsednik izrekel v imenu navzočih svojo zahvalo za strokovna predavanja.

Shod hišnih posestnikov v Črnomlju. Dne 11. maja 1924 ob 2. uri popoldne je bil sklican shod hišnih posestnikov v hotel Lackner, katerega so se udeležili skoro vsi ondodni hišni posestniki, ki so s tem pokazali, kako potrebna je organizacija in kako se zavedajo svoje stanovske dolžnosti. Shod je otvoril trgovec g. Karel Müller, pozdravil predsednika iz Ljubljane g. Freliha kakor tudi tako mnogoštevilno došlo posestnike. Takoj nato je podal besedo gu. govorniku iz Ljubljane, ki je navzočim natanko razložil, kake pravice imajo hišni posestniki danes po sedaj veljavnem stanovanjskem zakonu in pravilniku. Po tem pojasnilu je prešel predavatelj na davčno reformo kakor tudi druge davčne zadeve, ki se tičejo posestnikov v obče. Navzoči so sledili govoru z največjim zanimanjem in odobravanjem ter ves čas kazali pravo razumevanje za svojo gospodarsko stvar. Končno je gosp. Müller izrekel g. Frelihu najtoplejšo zahvalo za trud; oglašili so se k besedi še drugi govorniki, ki so pri splošnem odobravanju sklenili ustanoviti društvo hišnih posestnikov za Črnomelj in okolico. Takoj na to so izvolili pripravljalni odbor, ki bo predložil vladni pravila v potrjenje. Mnogo navzočih pa je takoj naročilo društveno glasilo »Moj dom«. Odobrile so se še primerne resolucije, nakar je gosp. Müller shod zaključil s pozivom, da se v kratkem zopet vsi snidemo na ustanovnem občnem zboru, na katerega naj bi prišel zopet današnji zastopnik iz Ljubljane.

Razno.

Predrznost. V hiši imam stranko, ki mi vedno, kjer in kakor more nasprotuje. Vsi opomini naj ne pere in ne suši perila v stanovanju, naj redno pometa skupne prostore, kadar pride vrsta na njo in v splošnem drži hišni red, so ostali brezuspešni. Odločila sem se, da jo strogo ustno pozovem, naj njene dolžnosti glede hišnega reda izpolnjuje ter sem šla k njej, da obenem tudi stanovanje pregledam. Ko stopim v kuhinjo in jo v kratkih besedah pozovem k temu, mi je odgovorila, da lahko zahtevam kar hočem, pa da ona tega

ne bo storila, ker se me prav nič ne boji. Hotela sem nato stopiti naprej v sobo, pa mi zabrani vhod, hitro zaklene vrata in ključ spravi. Ko sem jo pozvala, naj se ne obnaša tako predrzno napram hišni gospodnji ter razkaže stanovanje, mi pokaže vrata z besedami: »Marš ven, stanovanje je moje, plačujem ga jaz, torej lahko delam, kar se meni poljubi, Vas pa popolnoma nič ne briga.« Ko se na te njene predrzne besede seve nisem ganila z mesta, stopi ona ven in me zaklene, torej tako, da nisem mogla nikamor s tega prostora. Tako zaklenjena sem ostala skoraj en četrť ure. Predrznica je odklenila šele, ko je čula, da kličem mimo idočega stražnika. Sedaj dela še vedno kot prej in se ne briga za vse opomine, ker ve, da je njen najboljši zagovornik stanovanjski zakon. — Ljubljana. J. J.

Kako se odpravlja pri nas stanovanjsko bedo. Marsikak posestnik in tudi najemnik je že opazil podrtjo drvarnico na Glincah pri Ljubljani. Podrla se je radi stanovanjskega zakona in pa radi tega, ker stanovanjski uradi nočejo dati hišnim posestnikom niti tega, kar jim po stanovanjskem zakonu gre. Lastnik je prosil

lansko leto za primerno zvišanje najemnine. Navedel je med drugim tudi to, da je treba drvarnico popraviti, da pa on tega brez primerno zvišane najemnine ne more storiti, ker je itak že zelo zadolžen. Člen 16 pravilnika k stanovanjskemu zakonu pravi, da se mora upoštevati pri doloabi najemnine stanje zgradbe, pravična amortizacija vložene glavnice, davke in vse

ostale stvarne in osebne razloge lastnikove. Zato bi se morale lastnikove navedbe na vsak način upoštevati. To se pa ni zgodilo!

Sedaj pa najemnik ne more drvarnice popraviti, ker nima prav nobenih denarnih sredstev, najemniki pa tudi nočejo plačati večjih najemnin.

*

Razno železnino, potrebnine za stavbe, pohištvo, orodja za poljedelstvo in obrtnike, štedilnike, peči, kuhinjsko posodo, vodovodne cevi, sesalke, portland-cement, strešna lepenka, suhe barve, čopiče, firnež, karbolinej, strojno olje,

prilporeča

Al. Sušnik

železnina

Ljubljana

Zaloška cesta.

Kavarna in gostilna

„LEON“

Ljubljana, Kolodvorska št. 29

se priporoča zlasti potnikom z dežele, ki prihajajo s prvim vlakom, oziroma odhajajo z večernim vlakom osobito lovci in hribolazci. — Izvrstna vina. — Izborna kuhinja. Prijetna zabava. Točna postrežba. Zmerne cene.

Z velespoštovanjem

Fani in Leon Pogačnik

Vodovodni instalater, klepar in krovec

zaloga škrlc (strešnikov)

Teodor Korn

Ljubljana

Polljanska cesta številka 8

Vsem cenjenim hišnim posestnikom v Mariboru in okolici se najuljudneje priporoča

Ferdinand Ferš

pokrivaški mojster

STUDENCI pri MARIBORU,
Cankarjeva ulica 9.

za vsa popravila opekinih, škrljlnastih in lepenklnih streh.

Proračuni gratis.

Konkurenčne cene.

Točna in solidna postrežba.

Ustanov. l. 1879.

Telefon št. 553.

KLJUČAVNIČARSTVO

AUGUST MARTINČIČ

LJUBLJANA, RIMSKA CESTA 14.

se priporoča za naročila novih valčnih zastorov (rolet) in solnčnih plahť ter za popravilo istih. — Stalna zaloga vseh potrebščin za rolete in solnčne plahťe, raznovrstnih štedilnikov in vseh potrebščin za stavbe. — Izvršuje vsa ključavničarska dela in popravila. — Avtoģeno varenje.

Točna postrežba!

Zmerne cene!

Tehn. ing.

dr. Miroslav Kasal

oblastveno poverjeni stavbeni inženier in mestni stavbenik.

Stavbeno podjetje in tehniška pisarna za visoke stavbe, arhitekturo, vodne, betonske in železobetonske zgradbe.

Ljubljana, Na Mirju.

Projektiranje ter izvršitev vseh stavb po najkulanťnejših pogojih.

Hišni posestniki! Pozor!

„Jugometalija“

izvršuje vse vrste kleparska dela, popravila žlebov, streh i. t. d. Vpeljava vodovodov, montaža klosetov in njihova popravila. Vsa kotlarska dela kakor kotle za pralnice, štedilnike i. t. d. Ključavničarska dela i. t. d.

Glavno zastopstvo »Toplodarov« po najnižji cenĩ in najhitreje.

Ljubljana, Kolodvorska ulica šte. 18.

Telefon št. 729.

Generalni zastop

vzajemne zavarovalne banke

„SLAVIJE“ v Ljubljani

sprejema zavarovanja proti požaru, vlomu in zavarovanja na doživetje in smrt.

Rezervni fond: K 125,000 000, Letna vplačana premija K 55,000 000.

Vsa pojasnila daje generalni zastop banke „Slavije“ v Ljubljani, Gosposka ul. 12, v lastni hiši.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.

Dunajska cesta (v lastni palači)

Ustanovljena 1900

Delniška glavnica in rezervni zakladi okrog Din 60,000.000.

Čekovni rač. št. 10.509. — Brzjav. naslov: Banka Ljubljana. — Telef. št. 261, 413, 502, 503, 504.

Se priporoča za vse v bančno stroko spadajoče posle.

Podružnice: Brežice, Celje, Črnomelj, Gorica, Kranj, Maribor, Metković, Novi sad, Ptuj, Sarajevo, Split, Trst.